

Warsztaty dla pracowników ARiMR, czyli krótko o wszystkim

Mirosław Cieśla – Instytut Rybactwa Śródlądowego im. St. Sakowicza
Rybacki Zakład Doświadczalny w Żabieńcu

INSTYTUT RYBACTWA ŚRÓDLĄDOWEGO
im. Stanisława Sakowicza

Anna Kuśmierczak-Kuceł – Gospodarstwo Rybackie Belżec

Wacław Szczoczarz – Gospodarstwo Rybackie Rytwiany

Podział stawów rybnych w Polsce

Polska Norma PN-R-93000

- ze względu na hodowane ryby
 - karpiove (**niskointensywne ? czy ekstensywne ?**) - temperatura wody latem powyżej 20°C
 - pstrągowe (intensywne) - temperatura wody latem do 20°C

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Porównanie produkcji karpiowej i pstrągowej i co z tego wynika

Pan Karp

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Porównanie produkcji karpiowej i pstrągowej

i co z tego wynika

Wybrana cecha	karp	pstrąg
Wielkość obiektu	liczona w hektarach, o wielkości produkcji decyduje głównie powierzchnia obiektu	liczona w m ² , o wielkości produkcji decyduje ilość dyspozycyjnej wody
Sumaryczna powierzchnia	ok. 80.000ha	ok. 120ha
Liczba obiektów	ok. 800	ok. 150
Wielkość rocznej produkcji ryb konsumpcyjnych	ok. 20.000 ton	ok. 20.000 ton
Wielkość produkcji	0,150kg/m ³	50kg/m ³
Charakter chowu	niskointensywny (wypas)	intensywny (tucz)
Charakter cyklu produkcyjnego	cykliczny, ale etapowy	cykliczny ciągły
Długość cyklu produkcyjnego	30 miesięcy	12 miesięcy

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

TOWARZYSTWO ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Porównanie produkcji karpiowej i pstrągowej

i co z tego wynika

Wybrana cecha	karp	pstrąg
Sposób odżywiania	ryba niedrapieżna (co nie oznacza, że jest roślinożerny)	ryba drapieżna
Optimum termiczne	18-26°C	14-18°C
Układ pokarmowy	nie posiada żołądka	posiada żołądek
Rola pokarmu naturalnego w przyrostach	ok. 50%	nieistotny
Rodzaj skarmianej paszy	zboża (z reguły nieprzetworzone), strączkowe (soja, łubin, groch, bobik), odpady z przemysłu rolno-spożywczego (śruty poekstrakcyjne, makuchy, otręby, opłatki, pierniki, chrupki), ziemniaki, itp.	w pełni zbilansowane pełnoporcjowe pasze przemysłowe
Jakość mięsa	<u>bardzo dobra</u> , zmienna pod względem składu chemicznego, zależnie od rodzaju skarmianej paszy oraz pory roku	<u>bardzo dobra</u> , stała pod względem składu chemicznego

Przyszłość akwakultury, ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

Porównanie produkcji karpiowej i pstrągowej

i co z tego wynika – podsumowanie

- chów karpia to gospodarka tradycyjna, chów pstrągów to przykład akwakultury bardzo wysoko zaawansowanej technologicznie (hightech)
- obydwa sektory różnią się znacznie od siebie, ale obydwa mają duży potencjał rozwoju i wzrostu produkcji w kolejnych latach
- w przypadku chowu pstrągów rozwój branży odbywał się będzie poprzez zmiany w systemie chowu, postęp technologiczny, wdrażanie najnowszych światowych technologii
- w przypadku chowu karpia rozwój odbywał się będzie poprzez rozwój polikultury, tak tradycyjnej (obsady wielogatunkowe), jak i integrowanie systemów intensywnej produkcji gatunków perspektywicznych (pstrągów, jesiotrów, sandaczy, sumów, okoni) z tradycyjnym chowem typu karpiowego (karpiarze zaczną również kupować technologie hightech)

Pan Karp

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Kalendarium prac rocznych

Kalendarium prac rocznych

Miesiąc	Karp	Pstrąg
Styczeń	opieka nad zimującym materiałem, kontrola warunków tlenowych w zimochowach, prace konserwacyjne na stawach odłowionych jesienią	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Luty	kontrola warunków tlenowych w zimochowach, kontrola dopływu wody, początek napełniania wodą stawów odrostowych kroczkowych i towarowych	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Marzec	dokończenie napełniania stawów kroczkowych i towarowych, przygotowanie do wiosennych obsad stawów, połowy kontrolne i badanie ryb	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Kwiecień	wiosenne obsady, początek dokarmiania ryb, przygotowania do rozrodu karpia, rozród gatunków wczesnego tarła (szczupaki, jazie, sandacze, bolenie)	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych

Pan Karp

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYBNICTWA

Kalendarium prac rocznych

Miesiąc	Karp	Pstrąg
Maj	rozmród karp, wychów narybku letniego, dokarmianie karp, prace konserwacyjne na stawach odłowionych wiosną, koszenie grobli	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Czerwiec	odłowy narybku letniego, tarło gatunków ciepłolubnych (karasie, liny, sumy), dokarmianie karp, kontrola przyrostów ryb, kontrola jakości wody i zdrowia karp	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Lipiec	intensywne dokarmianie karp, połowy kontrolne i ocena stanu zdrowotnego ryb, koszenie stawów i grobli,	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Sierpień	intensywne dokarmianie karp, połowy kontrolne i ocena stanu zdrowotnego ryb, koszenie stawów i grobli, początek przygotowywania stawów	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych

Pan Karp

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Kalendarium prac rocznych

Miesiąc	Karp	Pstrąg
Wrzesień	przygotowanie zimochowów i magazynów do obsad rybami, badania materiału hodowlanego przed jesiennymi odłowami, przygotowania do odłowów jesiennych	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Październik	jesienne odłowy ryb i ich obsadzanie do zimochowów i magazynów, kontrola zimującego materiału, poszukiwanie rynków zbytu, konserwacja odłowionych stawów	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Listopad	jesienne odłowy ryb i ich obsadzanie do zimochowów i magazynów, kontrola zimującego materiału, prace konserwacyjne na stawach	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych
Grudzień	odłowy i sprzedaż karpia handlowych, prace porządkowe, uzupełnianie danych w księgach hodowlanych, nadzór nad zimochowami, chwila oddechu po sezonie	obsady stawów, pomiar temperatury wody i jej natlenienia, zadanie paszy, obserwacja ryb, połowy kontrolne, badanie ryb, sortowanie, sprzedaż ryb konsumpcyjnych

Pan Karp

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Kalendarium prac rocznych - podsumowanie

Karp – produkcja cykliczna, ale etapowa

Pstrąg – produkcja cykliczna, ciągła

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Produkcja ekologiczna – system zarządzania gospodarstwem i produkcją żywności, łączący najkorzystniejsze dla środowiska praktyki, wysoki stopień różnorodności biologicznej, ochronę zasobów naturalnych, stosowanie wysokich standardów dotyczących dobrostanu zwierząt i metodykę produkcji odpowiadającą wymogom niektórych konsumentów preferujących wyroby wytwarzane przy użyciu substancji naturalnych i naturalnych procesów.

(Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007)

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Pytanie: kiedy jakiś produkt można w pełni prawnie nazywać *ekologicznym* ?

Odpowiedź: kiedy posiada stosowny certyfikat, opatrzony stosownym logotypem, nadany przez jednostkę uprawnioną do certyfikacji w zakresie rolnictwa ekologicznego, znajdującą się na liście jednostek uprawnionych do certyfikacji Ministerstwa właściwego ds. rolnictwa.

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

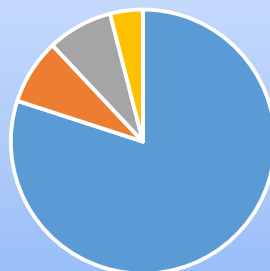
Ekologiczny karp – jest, czy go nie ma ?

Świat

□ pstrągi 36% □ łosoś 14% □ karpie 10% □ inne 40%

Europa

□ łosoś - 80% □ labraks 8%
□ dorada - 8% □ inne - 4%

Polska

□ karp - 100%

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Ogólne wymagania dotyczące ekologicznej akwakultury

- stwórz takie warunki chowu ryb, aby stawy, w których utrzymujesz ryby służyły nie tylko produkcji, ale służyły ochronie środowiska i wspieraniu różnorodności biologicznej tegoż środowiska
- zapewnij rybom tyle przestrzeni, aby mogły zachowywać się jak ryby dzikie, w sposób jak najbardziej naturalny
- zapewnij rybom dostęp do pokarmu naturalnego, aby rosły w sposób harmonijny
- nie stosuj środków i zabiegów przyspieszających i stymulujących wzrost ryb
- nie stosuj prewencyjnie leków
- nie stosuj GMO, hormonów oraz substancji pochodzących ze sztucznej syntezy

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYBNICTWA RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Tradycyjny chów karpia i innych gatunków w stawach ziemnych jest niemal modelowym przykładem ekologicznego chowu

- **Pytanie:** czy w takim razie każdy karp może być nazywany *ekologicznym*
- **Odpowiedź:** niestety nie, musi posiadać stosowny certyfikat
-

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Pojawia się zgrzyt, dysonans w środowisku karpowym

- **Pytanie:** po co to, po co wprowadzać jakieś certyfikaty i tworzyć „nowe byty”, czyli certyfikowane ekologiczne karpie, po co psuć wizerunek karpia jako produktu ekologicznego jako takiego ?
- **Odpowiedź:** bo tak stanowi prawo. Czy nam się to podoba, czy też nie, w wymiarze formalnym podział na karpie „*ekologiczne*” (z certyfikatem) i „*nieekologiczne*” (bez certyfikatu) zaistniał z chwilą pojawienia się regulacji w zakresie ekologicznej akwakultury, czyli w roku 2009

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Jak wybrnąć z problemu, jak zlikwidować dysonans

- w Polsce używa się tej samej nazwy *ekologiczna* dla określonego sposobu produkcji, jak również dla potocznie rozumianych działań i wartości służących środowisku naturalnemu, w których z pewnością mieści się stawowa produkcja karpiowa jak i sam karp
- w krajach UE używa się trzech różnych określeń - produkcja *ekologiczna*, *biologiczna*, *organiczna*, różnie w różnych krajach, w niektórych nawet wszystkich trzech pojęć jednocześnie !

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Jak wybrnąć z problemu, jak zlikwidować dysonans

- sugestia – dla potrzeb certyfikacyjnych stosowanie określenia formalnego (*ekologiczny*), dla potrzeb handlowych np. określenia (**bio**), co już ma miejsce na rynku
- ▶ zmiana nazwy formalnej jest niemożliwa, gdyż nazwa *ekologiczny* jest promowana w Polsce od wielu lat, jeszcze z okresu przed akcesem do UE

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

Jak zacząć ?

- poszukać informacji dotyczących rolnictwa ekologicznego, ponieważ ekologiczna akwakultura jest częścią rolnictwa ekologicznego
- nawiązać kontakt z najbliższym Wojewódzkim Inspektoratem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (WIJHARS-em) i uzyskać niezbędne informacje
- nawiązać kontakt z najbliższym Wojewódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i uzyskać informacje nas interesujące
- odnaleźć na stronie Ministerstwa właściwego ds. Rolnictwa listę jednostek uprawnionych do certyfikacji w zakresie rolnictwa ekologicznego i nawiązać kontakt z taką jednostką

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

wymagania formalne

- zgłoszenie podjęcia produkcji ekologicznej do właściwego WIJHARS (ujednolicony dokument) poprzez wybraną przez nas jednostkę certyfikującą
- dokumenty aplikacyjne składane do wybranej przez nas jednostki certyfikującej (różne wzory w różnych jednostkach), ale składają się z reguły z dwóch formularzy: Wniosku o certyfikację (dane identyfikacyjne wnioskodawcy) oraz Opisu jednostki (opis systemu produkcji, gospodarki wodą, schemat planu stawów, kategorie stawów itp. informacje opisujące w sposób nie techniczny cykl produkcyjny)
- dokumenty potwierdzające chów zgodnie z wymogami ekologicznej akwakultury: plan zrównoważonego zarządzania, umowa na nadzór weterynaryjny, umowa na odbiór śniętych ryb, księgi stawowe, książka leczenia ryb, dokumentacja dokarmiania, rejestr zakupów, rejestr sprzedaży, rejestr mycia i dezynfekcji sprzętu rybackiego, rejestr ucieczek ryb, rejestr obrotu ekologicznymi rybami

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

wskazania praktyczne

- stała współpraca, na każdym etapie działania, z wybraną przez nas jednostką certyfikującą
- do produkcji ekologicznej należy wybierać stawy w najlepszej kulturze ze względu na pewne ograniczenia w stosowaniu leczenia
- wybór cyklu produkcyjnego powinien zależeć od stopnia kultury wytypowanych stawów, stanu zdrowotnego obiektu, ilości dyspozycyjnej wody
- produkcja winna być oparta na własnym materiale obsadowym lub materiale pochodzącym zawsze od tego samego dostawcy

Pan Karp

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU RYNKU RYBNEGO

Certyfikowana ekologiczna produkcja ryb

podsumowanie

- podjęcie i prowadzenie ekologicznej produkcji wymaga od hodowcy wdrożenia szeregu procedur, dokumentowania ich oraz udostępniania jednostce certyfikującej produkcję
- znaczna część tej dokumentacji jest, lub powinna być prowadzona, na potrzeby działań kontrolnych prowadzonych przez inne jednostki np. ARiMR, nadzór weterynaryjny
- ogólnie - nie taki diabeł straszny

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

Dziękujemy za uwagę

Przyszłość akwakultury

ZAKOPANE, 25.05- 27.05.2022 r.

